

KORNSNUDEBILLE

Kornsnudebiller (*Sitophilus granarius*) er først og fremmest et skadedyr i kornlagre, men kan af og til også optræde i beboelser. I Danmark lever den ikke i det fri. Bestandene overlever på lagre, hvor nyhøstet korn blandes med gammelt, inficeret korn. Kornsnudebiller lever primært i korn af forskellig slags f.eks. hvede, byg og havre. I private husholdninger kan den lejlighedsvis optræde i f.eks. hundekiks, pasta, fuglefrø og andre varer, der indeholder korn.

Den voksne bille er 2,5-5 mm lang. Som det er tilfældet med mange af snudebillerne, er den forreste del af hovedet trukket frem som en lang, tynd "snude". Som ung er den rødbrun, senere bliver den mørkebrun, og gamle biller er helt sorte. Larverne er blege, rynkede og uden ben, og ses sjældent, da hele deres udvikling foregår inde i kernen.

Foto SSL

Kornsnudebiller med udhulede hvedekerner

Kornsnudebiller kan ikke flyve, men vandrer livligt omkring i varmt vejr. På vinterkølige lagre er den ubevægelig, og den lever først op, når temperaturen stiger. Her i landet har kornsnudebiller i gennemsnit to årlige generationer. Den overvintrende generation viser sig i maj, og den næste generation – sommergenerationen - bryder ud af kernerne omkring den tid, hvor den nye høst bringes i hus.

Biologi

Hunnen lægger ét æg ad gangen i en lille hule, som hun først har gnavet i kornkernen. Når ægget er lagt, dækkes hullet med et sekret, så det ikke længere kan ses. Inde i kernen udvikler ægget sig til en larve, som

straks tager fat på at udhule kernen. Når den har vokset sig stor, forpupper den sig og forvandles til den voksne bille. Til slut æder den sig ud af skallen.

Udviklingstiden afhænger først og fremmest af temperaturen. Ved 12°C tager udviklingen mellem et halvt og et helt år, mens den ved 25°C kun tager en månedstid. Der er normalt to generationer om året, men i varmt korn kan der være 5-6 årlige generationer. For hver ny generation bliver der mindst 15 gange så mange biller som før. Billerne ser jo ret fredelige ud, men for hver bille, man ser, er måske 20-40 larver i fuld gang med at fortære hver sin kerne.

Skade

På kornlagre starter et kornsnudebilleangreb ofte lokalt ved en såkaldt "varm lomme" i kornet. Det er gerne en ydre begivenhed, der starter den "varme lomme". Vand kan være trængt ind gennem en utæthed på lageret, eller kornet kan på grund af støvansamlinger være forhindret i at komme af med et vandoverskud. Fugtigheden bevirker, at kernerens ånding og temperatur øges.

Varmen og fugtigheden tiltrækker æglægningsmodne kornsnudebiller. Når de mange larver udvikles tæt ved hinanden, vil deres stofskifte få temperaturen og fugtigheden i kornet til at stige yderligere. Derved skabes der gode betingelser for svampevækst i lommens midte.

Varme lommer kan også tiltrække mere varmekrævende kornskadedyr som f.eks. risemelbiller og den savtakkede kornbille.

I et mere fremskredent stadium, hvor temperaturen i den varme lomme kan være op til 50°C, vil dens indre bestå af kerner med døde, varme dræbte kornsnudebillelarver i en tæt masse af svampehyfer. Udenom vil der være en zone, hvor der stadig klækker masser af kornsnudebiller og lægges nye æg. Efterhånden som lommen vokser, vil svampevæksten få overtaget, og slutresultatet bliver en værdiløs blok af sammensintret korn og et enormt antal kornsnudebiller.

I husholdningen opdages et angreb af kornsnudebiller som regel først, når man ser de små biller vandre rundt i beboelsen. Udskælningsstedet kan ofte lokali-

seres til en "glemt" pose fuglefrø, hundekiks, pasta eller lignende.

Forebyggelse

Tomme lagre og siloer, hvor der har været kornsnudebiller, bør rengøres grundigt. Er temperaturen under 13-14°C, lægger kornsnudebillen ikke æg, og der sker derfor ikke nogen opformering, forudsat der ikke opstår lokale varme lommer. Det er derfor vigtigt, at kornet køles så hurtigt som muligt efter lagringen.

I private husholdninger bør fødevarer og dyrefoder opbevares køligt og i beholdere med tætsluttende låg. Det er en god ide jævnligt at gennemgå de varer, man ikke bruger så tit, for at holde øje med, om der skulle være skadedyr i.

Bekæmpelse

I store partier korn foretages bekæmpelse bedst med giftgas (phosphorbrinte). Bekæmpelse med giftgas må kun foretages af personer, der har særlig tilladelse til dette, og må ikke foregå ved temperaturer under 10°C. I mindre partier er fysiske metoder mere bekvemme. Opvarmning til mindst 55°C i en halv

time eller frysning til -18°C i et par døgn kan i reglen klare problemet.

Produkter baseret på diatomé-jord kan anvendes til bekæmpelse af kornsnudebiller, såfremt korn- og lagerfaciliteter er tilstrækkeligt tørre. For at diatomé-jorden skal fungere optimalt, må vandprocenten i kornet ikke være højere end 13,5 %, og luftfugtigheden i siloer og lagerrum ikke overstige 65 % relativ luftfugtighed.

I private husholdninger er det vigtigt at finde kilden til kornsnudebillernes tilstedeværelse og fjerne den. Madvarer under mistanke kan enten opvarmes til 55°C eller lægges et par døgn i dybfryseren. Grundig støvsugning i revner og sprækker omkring stedet vil som regel fjerne de fleste af de omstregende biller. Madvarerne bør herefter opbevares i beholdere med tætsluttende låg.

Der kan godt blive ved med at dukke enkelte kornsnudebiller op i en periode, efter at kilden er fjernet. De omstregende biller dør dog ud efterhånden, hvis der ikke er adgang til nye fødemuligheder, og hvis man er sikker på, at alle kilder er lokaliseret.